

Poslovno udruženje komunalnih preduzeća **KOMDEL**

Beograd, Branka Krsmanovića 13

Tel/Fax: 011 2402098, Tel: 011 2400 227

E-mail: komdel@ttigroup.co.rs www.ttigroup.co.rs

Stručna služba: **TTI Group** d.o.o. Beograd

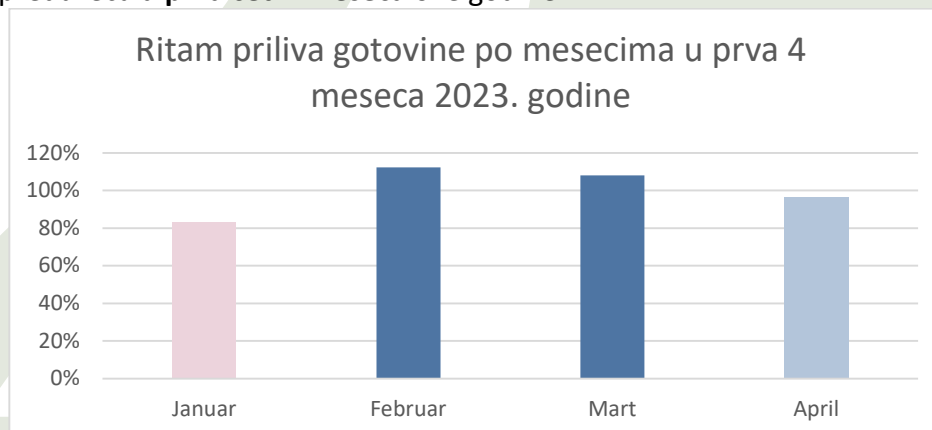
Beograd, jun 2023. godine

INFORMACIJA 15

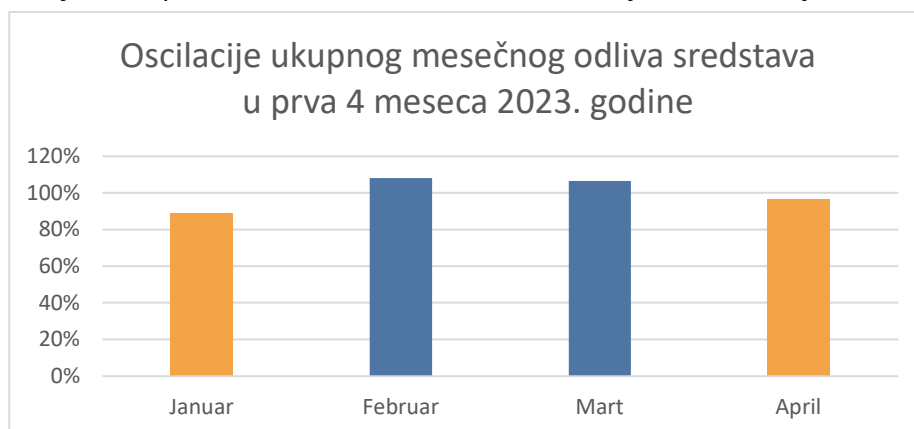
SOLVENTNOST KOMUNALNIH PREDUZEĆA

Iz prethodne informacije u kojoj su prikazani uporedni podaci o akumulativnosti, jasno se vidi da **većina** naših **komunalnih preduzeća** obzirom da su im zbog niskih cena prihodi veoma blizu donjoj granici održivosti, **ima nisku stopu akumulativnosti i malu investicionu sposobnost. Takođe, pokazano je** da je u proseku **jedna petina godišnjeg** prihoda nenaplaćena i „zarobljena“ u dugovanjima korisnika usluga - neurednih platiša.

Kada se radi o likvidnosti i solventnosti, treba imati u vidu da je kod tekućeg poslovanja bitan i **ritam naplate** koji, za razliku od obaveza koje su stabilnije, kod većine komunalnih preduzeća **iz meseca u mesec prilično oscilira**. Ima više faktora koji utiču na neujednačenost, ali po pravilu, **slabiji priliv gotovine je početkom i sredinom godine** (posle novogodišnjih praznika i za vreme letnjeg perioda). U narednom grafičkom prikazu pokazane su oscilacije priliva sredstava kod posmatranih komunalnih preduzeća **u prva četiri meseca** ove godine.

Kao što pokazuje naredni grafikon, neujednačenom ritmu naplate u toku godine, **komunalna preduzeća** u periodima u kojima je slabiji priliv sredstava po pravilu **pariraju tako što smanjuju obim plaćanja**, pa **kasnije** kada priliv bude veći, **nadoknade** tu docnju u izmirivanju obaveza.

U mesecima kada nema dovoljno novca, **deficiti se po pravilu pokrivaju kašnjenjem u isplati obaveza prema dobavljačima**, a ređe ili nikad na račun isplate zarada ili drugih obaveza poput PDV-a ili sudskih presuda koja ne trpe odlaganje i samim tim imaju prioritet.

U narednoj tabeli dati su **uporedni podaci o strukturi prihoda**, iz koje se jasno vidi da je pružanje i naplata komunalnih usluga stanovništvu i privredi, sa prosečnih 68% učešća u ukupnom prilivu, apsolutno dominantan izvor priliva novčanih sredstava naših komunalnih preduzeća.

Tabela: Struktura priliva novčanih sredstava komunalnih preduzeća

Redni broj	Sedište i naziv komunalnog preduzeća	Prilivi od stanovništva	Prilivi od pravnih lica	Prilivi iz lokalnog budžeta	Ostali prilivi uključujući kredite
1	Aleksinac, JKP Komunalne usluge	40%	36%	12%	11%
2	Arilje, JKP Zelen	44%	41%	8%	7%
3	Barajevo, JKP 10. oktobar	62%	18%	20%	1%
4	Bečej, JP Komunalac	4%	15%	81%	0%
6	Čajetina, KJP Zlatibor	15%	46%	0%	39%
8	Indija, JKP Komunalac	32%	24%	22%	23%
9	JKP Ivanjica	51%	46%	0%	3%
10	Kladovo, JP Jedinstvo	56%	17%	6%	21%
11	Knjaževac, JKP Standard	32%	8%	10%	49%
12	Kosjerić, KJP Elan	35%	31%	33%	0%
13	Kraljevo, JKP Čistoća	41%	34%	25%	0%
14	JKP Kruševac	27%	12%	59%	1%
15	Lapovo, JKSP Morava	22%	8%	54%	16%
16	JPKP Lazarevac	49%	36%	6%	9%
17	Loznica, KJP Naš dom	34%	18%	48%	0%
18	Mali Zvornik, JKP Drina	23%	5%	25%	48%
19	Mionica, JKP Vodovod	56%	24%	20%	0%
20	Novi Sad, JKP Čistoća	36%	30%	14%	20%
21	JKP Obrenovac	39%	22%	37%	2%
22	Opovo, JP Mladost	62%	13%	25%	0%
23	Pančevo, JKP Higijena	36%	46%	14%	4%
24	Prijepolje, JKP Lim	53%	33%	14%	0%
25	JKP Raška	36%	64%	0%	0%
26	Sokobanja, JKP Napredak	43%	23%	34%	0%
27	Sombor, JKP Čistoća	33%	26%	20%	21%
28	JKP Sopot	27%	7%	12%	53%
29	Srbobran, JKP Graditelj	37%	36%	27%	1%
30	Svilajnac, KJP Morava	26%	17%	9%	47%
31	Šabac, JKP Stari grad	42%	23%	35%	0%
32	Titel, JKP Komunalac	53%	38%	9%	0%
33	JKSP Topola	14%	8%	24%	53%
34	Užice, JKP Bioktoš	35%	37%	14%	15%
35	Vranje, JKP Komrad	42%	38%	9%	11%
36	Vršac, JKP Drugi oktobar	50%	33%	6%	10%
37	JKSP Zaječar	49%	12%	22%	17%
38	Zrenjanin, JKP Čistoća i zelenilo	62%	27%	11%	0%
	PROSEČNO	40%	28%	18%	14%

Atipičnu strukturu, gde u prva četiri meseca ove godine priliv od stanovništva i privrede u ukupnom prilivu učestvuje sa manje od 30%, ovde pokazuju **komunalna preduzeća iz Bečeja, Kruševca, Lapova, Malog Zvornika, Sopota i Topole**. Razlozi se ovde ne analiziraju, ali načelno gledano, tako malo učešće priliva od stanovništva može biti samo **na račun većeg (nadprosečnog) priliva novčanih sredstava iz lokalnog budžeta** po osnovu vršenja usluga koje se finansiraju iz budžeta ili **po osnovu tekućih ili kapitalnih subvencija**, dok u slučaju kada dominiraju ostali prilivi, može biti reč uglavnom o prilivu **bespovratnih donatorskih ili povratnih kreditnih sredstava**.

Kada se govori o obavezama, u osnovi, **sva plaćanja** koja vrši komunalno preduzeće mogle bi se podvesti **pod jednu od 4 grupe obaveza** čija struktura je prikazana u narednoj tabeli:

Tabela: Struktura odliva novčanih sredstava komunalnih preduzeća

Redni broj	Sedište i naziv komunalnog preduzeća	Isplata troškova zaposlenih	Plaćanje obaveze za PDV	Izmirenje obaveza prema dobavljačima	Drugi odlivi uključujući sudske naloge
1	Aleksinac, JKP Komunalne usluge	58,4%	7,9%	33,5%	0,2%
2	Arilje, JKP Zelen	48,2%	5,0%	46,7%	0,1%
3	Barajevo, JKP 10. oktobar	40,7%	5,4%	33,6%	20,3%
4	Bečej, JP Komunalac	46,6%	8,1%	44,4%	0,9%
5	Bela Crkva, DJUP Belocrkvanska jezere	49,2%	9,2%	41,3%	0,3%
6	Čajetina, KJP Zlatibor	27,1%	0,0%	67,5%	5,4%
7	JKP Gornji Milanovac	41,9%	1,2%	55,4%	1,5%
8	Indija, JKP Komunalac	51,2%	6,3%	38,4%	4,1%
9	JKP Ivanjica	53,2%	8,4%	37,2%	1,2%
10	Kladovo, JP Jedinstvo	29,6%	-0,7%	71,1%	0,0%
11	Knjaževac, JKP Standard	42,9%	5,2%	44,6%	7,4%
12	Kosjerić, KJP Elan	62,9%	6,3%	27,3%	3,4%
13	Kraljevo, JKP Čistoća	62,5%	5,7%	31,0%	0,8%
14	JKP Kruševac	50,8%	4,8%	43,5%	0,9%
15	Lapovo, JKSP Morava	44,5%	4,9%	43,4%	7,3%
16	JPKP Lazarevac	57,1%	3,8%	33,4%	5,7%
17	Loznica, KJP Naš dom	55,9%	2,2%	40,0%	1,9%
18	Mali Zvornik, JKP Drina	22,8%	0,0%	76,9%	0,3%
19	Mionica, JKP Vodovod	55,9%	4,5%	38,6%	0,9%
20	Novi Sad, JKP Čistoća	46,0%	2,1%	50,6%	1,3%
21	JKP Obrenovac	65,3%	5,9%	22,8%	6,0%
22	Opovo, JP Mladost	37,7%	3,5%	56,7%	2,1%
23	Pančevo, JKP Higijena	50,0%	5,3%	35,3%	9,4%
24	Prijepolje, JKP Lim	32,1%	0,0%	67,8%	0,0%

25	JKP Raška	41,8%	0,0%	56,2%	2,0%
26	Sokobanja, JKP Napredak	59,4%	5,0%	30,5%	5,1%
27	Sombor, JKP Čistoća	37,7%	2,6%	38,2%	21,5%
28	JKP Sopot	40,6%	2,1%	56,9%	0,4%
29	Srbobran, JKP Graditelj	12,0%	3,7%	82,5%	1,8%
30	Svilajnac, JKP Morava	31,6%	0,0%	67,7%	0,6%
31	Šabac, JKP Stari grad	44,3%	0,0%	54,3%	1,4%
32	Titel, JKP Komunalac	49,8%	7,7%	40,9%	1,6%
33	JKSP Topola	28,1%	2,4%	22,9%	46,6%
34	Užice, JKP Bioktoš	63,2%	4,5%	30,5%	1,8%
35	Vranje, JKP Komrad	46,2%	5,5%	48,0%	0,3%
36	Vršac, JKP Drugi oktobar	21,9%	14,6%	61,7%	1,9%
37	JKSP Zaječar	34,4%	0,0%	59,4%	6,2%
38	Zrenjanin, JKP Čistoća i zelenilo	57,9%	4,8%	32,0%	5,2%
	PROSEČNO	41,5%	5,1%	49,2%	4,1%

Ovde vidimo da, očekivano **najveći deo** likvidnih novčanih sredstava komunalnih preduzeća odlazi na izmirenja **obaveza prema zaposlenima**, kao i na izmirenje **dospelih obaveza prema dobavljačima**, dok se **manje od 10%** svih isplata odnosi na plaćanje dospelih obaveza za **PDV** i **ostala plaćanja** u koje spadaju i otplate anuiteta po ranije ugovorenim kreditima, kao i isplate po konačnim odlukama i rešenjima Suda.

U proseku posmatrana komunalna preduzeća u prva 4 meseca ove godine za **zarade** i druga primanja zaposlenih potrošila **41,5%** raspoloživih sredstava, pri čemu je **kod čak 13 od** posmatranih **38 preduzeća** (34%), za ovu namenu odlazilo **više od 50% raspoloživih novčanih sredstava**. Sa druge strane **kod 6 komunalnih preduzeća** isplate prema zaposlenima imale su u ukupnim isplatama učešće **manje od 30%**, pri čemu treba imati u vidu da se tu radi ili o komunalnim preduzećima koja **u sastavu imaju toplane** koje po prirodi menjaju strukturu trošenja (*Kladovo, Mali Zvornik, Srbobran i Vršac*), ili o preduzećima koja su u ova 4 meseca imala obaveze za veće investicije (*Čajetina*) ili pak, o komunalnom preduzeću (*Topola*) koje je u ovom periodu bilo prinuđeno da izmiruje neke veće ostale zaostale obaveze.

Na obaveze **prema dobavljačima**, bilo da se radi o tekućoj ili investicionoj potrošnji, u proseku je odlazilo **skoro polovina (49,2%)** raspoloživih sredstava posmatranih komunalnih preduzeća. Na ovako visoko učešće uticala su nadprosečno visoka izdvajanja kod 13 posmatranih komunalnih preduzeća, među kojima **preko 60%** učešća u ukupnom odlivu sredstava **imaju komunalna preduzeća iz Čajetine, Malog Zvornika, Prijepolja, Srbobrana, Svilajнца i Vršca**.

Generalno gledano, **obaveze za PDV** nemaju znatnije učešće u ukupnim isplatama, a **7 od 38 posmatranih preduzeća** u ovom periodu po ovom osnovu uopšte **nije ni imalo isplate**. Na ovo sa jedne strane utiče činjenica da su **osnovne komunalne usluge oporezovane sa nižom, povlašćenom stopom od 10%**, tako da **ulazni PDV** koji dobavljači obračunavaju po pravilu po punoj stopi od 20% i koji u skladu sa Zakonom predstavlja odbitnu stavku, dobrim delom (nekad i potpuno) relaksira iznos koji treba platiti.

Plaćanje preostalih obaveza sa izuzetkom tri komunalna preduzeća kod kojih je po ovom osnovu odlazilo više od 20% sredstava (*Barajevo, Sombor, Topola*), po pravilu ima **malo učešće** u ukupnim isplatama koje se kreće **u rasponu od 0 do 9,4%**.